תלמוד בבלי · ראשונים · רי״ף · מפרשים · חידושי אנשי שם

חידושי אנשי שם על תענית

רבי נתן נטע שפירא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי אנשי שם על תענית

רבי נתן נטע שפירא

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-אנשי-שם-על-תענית/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 4
דף ג. 4
דף ה. 4
דף ו. 4
דף ז. 5
דף ח. 5
דף ח: 5
דף ט. 6
דף י. 6

דף ב.

ד"ת

דע שהסימן שאנו נותנים בך יברך ישראל שאף שבכ"ב לנועמברי היא השאלה (כי) לפעמים תפול בכ"ג וזה כשתקופת תשרי בשלשה שעות כי זאת התקופה היא תקופת שמואל וכבר האריך בזה ר"ש בר צמח:

דף ג.

מהר"ם

ומיהו לדברי כולן ודאי אינו מתפלל תפלת תענית ערבית של כניסתו אבל בערבית כניסת תענית שקבל דין הוא שמתפלל תפלת תענית אלא שהיה נראה שלא להתפלל ענינו אלא לאחר שכבר הפסיק מלאכול ואין לשון הר"ן משמע כן:

דף ה:

מהר"ם

צ"ע בספר הזהר פרשת ויחי דף קי"ט ובסדר אחרי מות דף ל"ב משמע כפשוטו שמוציאין התיבה עם ס"ת:

דף ו.

מהר"ן שפירא

ומהכא לא משמע דלאו על גאולת גלות כו' כנ"ל להגיה וז"ל הגמ' במגילה דף ט"ז על הא דאמר למה תיקנו ראה נא בברכה שביעית ומשני מתוך שעתידים ליגאל בשביעית תיקנוה בשביעית ופי' רש"י ז"ל ואף על גב דהאי גאולה לאו גאולה דגלות הוא אלא שיגאלנו מן הצרות הבאות עלינו תמיד דהא ברכות מקיבוץ ובנין ירושלים כל אחד ואחד ברכה לעצמה לבד מגאולה זו אפ"ה כיון דשם גאולה עליה קבעוה בשביעית עכ"ל והנה מ"ש הר"ן מתחלה ברכה זו לפי מה שפירש"י בגמ' אין וכו' בגמרא ג"כ ט"ס דלא נמצא בזה כלל ברש"י בגמ' וצ"ל במגילה במקום בגמ' ומ"ש הר"ן ומהכא משמע וכו' בודאי ג"כ ט"ס דהא מהכא אדרבא משמע דעיקרה לאו אגאולת גלות קאי דהא מרבי' בה בסליחו' ובקשת רחמים על הגשמי' וכמ"ש הרי"ף לפני זה ולכן נ"ל להגיה ומהכא משמע דלאו על גאולת גלות קאי מהכא משמע דלא קאי דוקא אגאולת גלות ודו"ק:

דף ז.

מהר"ן שפירא

לא שחיוב כך הוא להתענות בה"ב אלא שאם ירצו יכולין לגזור בהם תענית משא"כ בראשונות ודו"ק:

ר"ל דזה פשיטא דלא נאסרו במגילת תענית ימים שלפניהם ולאחריהם עד שנתקנו כל הימים טובים הכתובים בו ואח"כ אמר. דכולהו אסורים (צריכין) לפניהם ולאתריה' א"כ הא דפשוט בירושל' לית הוא עצמו אסור וכו' צריכין לומר מכאן דבגזירת מרדכי נאסר וק"ל:

ומה שמקשה בירושלמי לית הוא עצמו אסור כבר היה יכול לתרץ באמת הוא עצמו אסור משום לפניהם ולאחריהם אלא שחידש לנו לאסור יום שלפני נקנור שהוא היה (יום) קודם טורינוס כמו שכתב הר"ן בתחלה אלא דעדיף מתרץ דאפי' באותו יום עצמו יש לנו נפקותא ודו"ק:

ר"ל בשביל שמודיעים לכל שאנו יושבין בתענית בר"ח אנחנו נופלין על אפינו והוא ענין בפני עצמו והקשה רב אסי וכי לא ידעי' דהוי תעניתא בתמיה ומשני להודיעך שקורין וכו' כלומר מש"ה נופלין על פניהם להודיעך שלא יקראו בר"ח אלא ברכות וקללות כמו שפי' הר"ן אח"כ ע"י דאינון עבדין דהוא ריש ירתא כו' ר"ל מאחר שישראל עושין ר"ח טוב לקרות בפ' ר"ח ושאר כל המקומות ר"ל בכל מקום שמתענים בכל השנה לבד מר"ח קורין ברכות וקללות ודו"ק:

דף ח.

מהר"ן שפירא

כ"פ רש"י בגמ' אבל הרמב"ן פירש ירקון נמי אתבואה וכן פירש"י פרשת כי תבוא וז"ל ירקון יובש ופני התבואה מכסיפין ונהפכו לירקון וא"כ דברי רש"י סתרי אהדדי:

דף ח:

מהר"ן שפירא

ר"ל מאחר שנפשוט בגמרא אליבא דרבי עקיבא דאין מתריעין אפילו בחול מכ"ש שלא יתענו דלר"ע ק"ל מתענים שהרי אמרו משמו במתנית' דסביבותי' מתריעין ואין להקשות הא מבואר במתני' דאפילו סביבותי' מתריעות לר"ע גבי דבר דכבר מוכרחין לומר שמיושב במ"ש הר"ן אח"כ שכתב ומיהו ה"מ לומר כו' ר"ל שפשוט בעיניו שמתריעין

על דבר רק שאין מתריעין עליה ברצופה ר"ל כמה פעמים בזה אחר זה כמו שעושין בעיר שהקיפוה עכו"ם וממילא יתריעו אפילו בשבת דז"א אלא מתריעין בדילוג ב' וה' וזה שאמרו בגמ' דאין מתריעין אפי' בחול היינו ר"ל ברצופין דשלא יבואו להתרעה גם בשבת מאתר דהצרה היא בכל יום ויום והצלתם נחפזת ובאמת אין הצרה כ"כ מסוכנת להתריע עליה בשבת ולכך אין מתריעין ברצופה כל עיקר אפילו בחול ומסיק אח"כ הר"ן ומיהו אותה העיר מתענה ומתרעת ר"ל בדרך סתם דההתרעה דהיינו ב' ה' וב' כמבואר לעיל בר"ן בדף שלפני זה וסביבותי' מתענות ולא מתריעות לדידן וכו' ודו"ק:

דף ט.

מהר"ן שפירא

אע"ג דדחי שם בגמרא הא דרב אשי וקאמר הא דלא חשיב הפרש כ"ד ברכות משום דסמיך אמה דחשיב לה באידך פירקא מ"מ ש"מ דבנעילה שוין הן מדלא חשיב לה התם ההפרש שביניהם ולא מייתי ראיה מרב אשי אלא דלא תימא דתני ושייר ודו"ק:

דף י.

מהר"ן שפירא

דברים הללו אינם בגמרא ולא בשום פוסק וטעות מבואר הוא ונ"ל שמן אמר שמואל עד כפיית המטה הוא הגה"ה ואותו המגי"ה היה שמו שמואל וכן מצינו איזה פעמים הגה"ה באלפס בשם שמואלה מגי"ה ומ"מ צריך להגי"ה הכי אמר שמואל לא הודו לו חכמים אע"ג דעשאוהו כמי שמתו מוטל לפניו ונוהג אבלות ואינו חייב בכפיית המטה וכמו שמבואר בר"ן. והא דאמר עשאוהו כמי שמתו מוטל לפניו היינו כדברי ר' יהודה בר אילעי וכמו שכתב הרי"ף עמוד ב והאי הגה"ה קאי אמתני' דאמר לא הודו לו חכמים ואח"כ צריך להיות אמר רב יהודה אמר רב לא שנו כו' ודו"ק: